

Fattigdom och okunskap är de stora fienderna

Tänk er den lilla byn DuCheng i Gao'an i provinsen Jiangxi i sydöstra Kina. Tänk er en fågeluppfödare som idkar hönsavel och lever på sin produktion av kött och ägg. En morgon ligger några av hans fåglar döda på gården. Han känner på sig vad som drabbat dem, det har varit tal om fågelinfluensan i byn. Det blir uppståndelse och någon har för avsikt att anmäla honom till myndigheterna, vilket i värsta fall leder till att hela hans näring tas ifrån honom. Djuren måste isoleras, rentav avlivas. Vad skall han leva på nu? Hans ilska vänder sig först och främst mot den som hotar anmäla honom och han försöker nu få de andra fågeluppfödarna i byn på sin sida.

Samtidigt som detta kanske händer, vandrar jag i en kraftig hagelskur på Skatudden i Helsingfors. Visst kan jag

bli förkyld och visst flaxar skrattnåsarna vid Kejsarinnans sten och Salutorgets frestelser, men fågelinfluensa är något mycket avlägset och oroar mig inte.

Jag skall träffa **Gisela Blumenthal** som är rådgivare på biståndsavdelningen vid utrikesministeriet. Hennes arbete just nu handlar bl.a. om att delta i planeringen av Finlands medverkan i den internationella beredskapen; i januari 2006 gjorde deltagarna i en konferens i Peking i Kina upp en stor gemensam biståndsplan.

– En av de viktigare frågorna var om pengarna borde allokeras till jordbruket, t.ex. i form av stöd till dem som tvingas avliva sina tamfjäderfän, berättar Gisela som jobbat nio år på UM.

Informationsgången är krokig och tidskrävande. Från de centrala myndig-

heterna går informationen vidare, men att nå fram till gräsrotsnivån är svårt.

– Det finns många byar och fattiga områden som ligger avsidet dit informationen inte når och därifrån ingen information heller går ut. Ett stort framsteg är WHO:s internationella hälsoregler som handlar om medlemsländernas anmälningsplikt.

Dessutom behöver världshälsomyndigheterna inte vänta på den officiella rapporteringen från något land utan kan utnyttja uppgifter på internet eller i massmedierna, säger Gisela.

Information om fågelinfluensan i våra massmedier har också varit diger.

– Den har varit saklig och bra, men det har också förekommit skrämselfrapportering och hysteriska aspekter. Sådant kan hända också i länder där

Gisela Blumenthal.

befolkningen i princip har möjlighet att hitta den riktiga informationen.

Artiklar som berättar om massgravar och hur skolor stängs på grund av fågelinfluensa står inte i proportion till verkligheten just nu, menar Gisela. – Människor har blivit ganska skrämda, det visar de telefonsamtal vi har fått till vår avdelning.

Fågelinfluensaviruset smittar dåligt, om man säger så. Upphetning av kött verkar förstöra viruset.

Gisela själv är inte överförsiktig.

– Jag åt nog fågelkött då jag var i Kina. Kineserna är mer insatta i det här då de har levt med fågelinfluensen en längre tid.

Kvinnor och barn utsatta

Pandemi har blivit något av ett modeord, och det kan vara svårt att särskilja en epidemi och en pandemi.

– En pandemi omfattar hela jordklotet medan en epidemi i och för sig kan vara snabb men är geografiskt mer begränsad. I det här skedet är jag nog beredd att kalla hiv en pandemi.

Lömska och aggressiva virus som förändrar sig snabbt är ett gissel för människan. Det är väldigt viktigt att nå ut med information om hur man skall minska smittorisen. Uganda har lyckats vända sin negativa trend när det gäller hiv. På annat håll kan verkligheten se annorlunda ut.

– En del av de nya hiv-fallen är unga, gifta kvinnor som haft en enda sexpartner i sitt liv – sin egen make – och blivit smittade av honom. Man kan säga att risken för dem att få hiv ökade när de gifte sig! En paradox som heter duga.

Det finns också länder där ett stöd för hiv-medicinering finns, men där man saknar antibiotika för luftvägsinfektioner, diarré eller t.ex. gonorré eller syfilis, vilka sprider sig. Och detta ökar i sin tur ökar risken för hiv-smitta. Även om hiv-situationen i Finland är bra internationellt sett behövs fortgående information också här. – Jag har förstått att det finns

ganska många nya fall av klamydia bland ungdomar även i Finland!

Gisela Blumenthal påpekar också att man i t.ex. USA nuförtiden har en snävare officiell inställning till sexualundervisning för ungdomar, eftersom man tror att det väcker ett intresse för sex och leder till ökad promiskuitet. Information om abort kan uppfattas som reklam.

– Undersökningsresultat tyder dock på att saklig information hjälper ungdomarna att fatta ansvarsfulla beslut.

Men fattigdom, okunskap och brist på friskt vatten är de allra största riskerna då det gäller infektioner i världen.

– Det finns många människor som dör i malaria fast sjukdomen är förhållandevis lätt att behandla. Om det inte finns mediciner eller kunskap är det svårt att behandla luftvägsinfektioner och diarré.

Och de hårdast drabbade är kvinnor och barn, som fortfarande inte har makten att bestämma över sina egna liv.

– Man hoppas på en mera solidarisk hälsovårdspolitik när det gäller fattiga länder och en vettigare fördelning av resurser. Men det handlar ju om frågor som ligger utanför hälsovården, handelspolitik till exempel.

– Visst har Finland råd att öka sitt bistånd, och jag hoppas på långsiktiga beslut. Vi har mycket vettig verksamhet inom biståndet och vill att den skall vara mer i linje med vad de fattiga länderna själva vill ha och stödja deras hälsovårdspolitik.

Råttor i fruktkorgen

Redan under sin studietid i Helsingfors var Gisela engagerad i människorättsfrågor. En av hennes lärare vid medicinska fakulteten undrade över hur hon kunde klara sina tentor då hon så sällan var med på föreläsningarna. Orsaken till frånvaron var Amnesty.

Också det thoracala spexet tog sin beskärda del av hennes tid. Bland annat skrev hon tillsammans med Eva-Lisa Heinrichs spexet Roquade 1977. Efter

sin examen tänkte hon bli gynekolog och har också arbetat på hälsovårdscentral. Dessutom har hon hunnit jobba utomlands, bland annat fyra år i Nicaragua och Namibia. Hon har också rest mycket i jobbet och sett en hel del.

– I Vietnam bodde jag en gång på ett fint hotell och det stod en stor fruktkorg på bordet i mitt rum. På natten vaknade jag av att det slamrade i rummet och tänkte att det var grannarna. På morgonen låg den tuggade frukten utslängd här och där. På två meters avstånd från min säng hade råttorna slagits om maten, berättar Gisela.

Hur hanterar Gisela själv smittorisker? Hur är det med kranvatten utomlands?

– Jag försöker nog ta reda på vilka smittor som finns i vattnet. Och finns det mycket ohyra kan man t.ex. ha ett malarianät över sin säng. Om jag åker till platser där det kan finnas malaria, har jag ett nät med mig.

Är du väldigt beskyddande som mamma?

– Kanske jag är litet yrkesskadad. Å andra sidan blir man litet mer legär med en del saker, det går att resa i ganska primitiva trakter bara man är noga med vattnet och maten. Men det gäller att vara medveten om att allt vatten som säljs på flaska inte nödvändigtvis är rent, det kan vara vanligt kranvatten. Vill man vara noggrann bör man koka vattnet.

Det haglar fortfarande ser jag genom fönstret. Vad skall jag göra för att inte insjukna nu när jag blir avkyld?

– Då jag studerade hette det att ingen kausalitet fanns mellan att bli kall och bli sjuk. Jag har nu läst artiklar som gör gällande att kyla sänker kroppens försvar. Så har väl mammor tänkt i alla år.

Skall jag kanske stoppa vitlök i öronen också?

– Tja, vitlök är ju gott, så du kan ju äta det i stället!

Text och foto: Tom Ahlfors